

Са Дачићем смо разговарали у тренутку када се српско јавно мњење прилично узбуркало због потписивања Индивидуалног партнерског акционог плана (ИПАП), којим се НАТО-у омогућава да пролази преко наше територије и да користи војну инфраструктуру у земљи. Дачић за Спутник одговара на питање да ли би Србија била легитимна мета уколико би се војска НАТО-а налазила у некој од наших касарни, у тренутку када обавља неку војну интервенцију.

Не. Мислим да је то потпуно погрешно, погрешна информација. Пре свега, Србија има своју јавно изречену одлуку, коју је и Парламент усвојио, а то је о нашој војној неутралности. Што значи да Србија сарађује са разним војним организацијама, између осталог и са НАТО-ом, али и са друге стране са ОДКБ-ом. Ми немамо никакве аспирације према чланству. Србија је 2006. године постала чланица програма "Партнерства за мир". На пример, и Русија је постала чланица Партнерства за мир још деведесетих година. Један од облика сарадње кроз Партнерство за мир био је и усаглашавање ИПАП-а. Исто као што Русија има Савет НАТО—Русија, све земље које су чланице Партнерства за мир имају потписани СОФА споразум, који омогућава у оквиру Партнерства за мир одређене привилегије и имунитете особља међусобно. Што значи да такав споразум постоји уколико је реч о заједничким активностима, војним вежбама, а не и о каквом пролазу НАТО снага за војну интервенцију, нити за узимање било какве инфраструктуре. То је апсолутно нетачна интерпретација. Јерменија има потписан ИПАП са НАТО-ом, а Јерменија је чланица ОДКБ-а. Наши медији су, наравно, на прве странице ставили наш одлазак у Брисел, а мој одлазак у Душанбе на састанак министара спољних послова ОДКБ-а нико није објавио. Ја сам на конференцији за новинаре поделио сваком новинару слику, ако не може да објави у новинама онда да има за своју личну употребу. Ми желимо сарадњу са НАТО-ом, зато што је НАТО важан фактор регионалног мира и стабилности овде код нас. Кад је потписиван Бриселски споразум НАТО, односно КФОР се појавио као гарант да неке оружане снаге Косова не могу да долазе на север где живе Срби без сагласности КФОР-а. У том смислу је та сарадња за нас важна. Постоји и научни програм и програм сарадње у области ванредних ситуација и Србија нема намеру да мења своју позицију у војној неутралности.

А како ви реагујете на изјаву Бориса Тадића о томе да би требало размислити о пуноправном чланству у НАТО, без обзира што је тврдио, додуше док је он био председник, да Србија неће ићи у НАТО.

Та изјава је доста цинична зато што је није дао неко ко није никада био на власти. Ако заиста тако мисли, онда је тако Србија требало да се понаша од самог почетка. Или је све ово што је он радио, а он је између осталог потписао оквирни споразум са НАТО-ом, он је потписао и СОФА са Америком, па ми са Америком имамо споразум који је једностран, који је специфичан, за разлику од СОФА Партнерства за мир који је реципрочан. То значи да ми њима гарантујемо, а они нама ништа не гарантују. То је он потписао са Кондолизом Рајс. У целој тој фази, у целој тој предисторији, историји и сада постисторији његове функције, потпуно је непотребно да било коме дели савете. Зато што је и та одлука о војној неутралности управо донета у време његове владавине.

А колико је Балкан важан за НАТО? И зашто је он толико важан за НАТО?

Ако бисте питали НАТО, њихов одговор би био да је важно да се тиме гарантује мир и стабилност. Са друге стране, ми као што знате, немамо намеру да уђемо у НАТО, али имајући у виду да смо окружени НАТО-ом свуда око нас, наравно да желимо да успоставимо партнерске односе. Зато мислим да је важно да са НАТО-ом имамо искрен однос. То значи да се јасно каже, министар Гашић и ја смо у Бриселу јасно рекли: „Ми немо никве претензије да будемо чланови НАТО-а”. Имамо тешка и горка искуства из прошлости, и када ме је питао један од амбасадора који је члан Северно-атлантског савеза, шта је, у ствари, главна препрека за то расположење јавности према НАТО-у, рекао сам му да су то искуства из историје. Односно, наша прошлост, бомбардовање Србије, то је сигурно прави разлог зашто грађани Србије немају позитиван однос према чланству у НАТО-у. Међутим, уколико смо државници, ми морамо да будемо свесни да прошлост не можемо да изменимо, и да гледамо како да у овом тренутку најбоље заштитимо наше националне и државне интересе. Зато Србија води једну балансирану спољну политику, јер однос према НАТО-у и ОДКБ-у није само војно питање, оно је и политичко питање. Зато ми имао статус у НАТО-у у оквиру програма "Партнерства за мир". Подсетићу да, у самој згради Русија и Србија имају канцеларију једну поред друге. Као што смо чланови Партнерства за мир, ми смо и посматрачи у Парламентарној скупштини НАТО-а, као и у Парламентарној скупштини ОДКБ-а. Учествујемо у раду када нас позову и желимо да градимо што боље односе.

А колико је та наша неутрална позиција, с обзиром на све околности које сте ви овде поменули, одржива. Недавно је амерички амбасадор Кирби рекао да смо шизофрени народ, јер срцем гледамо према Русији, а главом према Европи.

Мислим да је одржива. Србија, односно бивша Југославија, увек је била неутрална. Не знам да ли је Швајцарској ишта фалило у њеној историји, иако је већ два века неутрална. У овом смислу, ми нисмо, наравно, неутрални у односу на разна дневно-политичка догађања и геостратешке игре, али ми ћемо се трудити максимално да наша политика не буде или — или, него да буде политика која подразумева и улазак у Европску унију и даљи развој добрих односа са Русијом. Мислимо да то није међусобно супротстављено.

Код нас је пре неки дан одржан Роуз-Рот семинар Парламентарне скупштине западне војне алијансе. Говорило се, између осталог, о слободи медија. Тај скуп се у једном тренутку претворио буквално у оркестрирану критику према Русији,

говорили су само представници балтичких република и Украјине, а Русија је проглашена за земљу која убија новинаре. Кад је поменуто да је овде НАТО убио новинаре државне телевизије, онда је речено да то није тема, јер ето, тада су гинули разни. Да ли понекад имате осећај да је злоупотребљено то наше гостопримство?

Србија дуго пролази кроз искушења политике двоструких стандарда и ми смо веома често осетљиви на сва та питања. И када се говори о Украјини, ми не можемо да прескочимо питање територијалног интегритета Србије, имајући у виду да су многе земље на западу признале једнострано проглашену независност Косова. Зато се ми трудимо да имао избалансиран однос. Знате, то је слика и прилика ситуације која се може видети и на седницама сталног савета ОЕБС-а у Бечу. Тамо готово сваки састанак пролази у једној таквој врсти атмосфере међусобног оптуживања. Такве су и седнице Савета безбедности УН. Нажалост, створена је криза у међусобним односима у Европи и у свету и зато је један од задатака нашег председавања тражење начина како да се врати међусобно поверење. Зато само може да нас радује покушај Нормандијске четворке да се мирно решава проблем у Украјини. Ја сам сад разговарао са Сергејом Лавровим у Душанбеу, у Таџикистану на састанку ОДКБ-а, где ми је он пренео заједнички став председника Путина и Порошенка да заједно траже да мисија ОЕБС-а буде што активнија, да има што више посматрача, да покрије што већу територију. То је већ корак напред и, ако могу тако да кажем, после серије лоших вести из Украјине, то је један наговештај да сви схватамо да та криза може да буде решена једино политичким путем, односно преговорима.

А како ви видите управо ту ситуацију и ту кризу, с обзиром да с једне стране имамо такве изјаве, да се на састанцима, макар трајали дан-ноћ као што је трајао онај у Минску, донесе неки заједнички закључак, а онда се следећег дана из Кијева чују оптужбе да није повучено оружје, да је тамо тешко наоружање, да је тамо војска, да је ово, да је оно... А из Париза стигне вест да заправо Кијев крши споразум... Колико ОЕБС може да има јасну слику и колико може да утиче да се спрече кршења споразума којих има јако много?

ОЕБС не може да спречи кршење споразума. Улога мисије ОЕБС-а јесте да верификује стање. То значи да бележи кршење споразума, да ли је повучено наоружање или није, да ли је дошло до прекида примирја... И, оно што је сада најактуелније, о чему разговарам са представницима Нормандијске четворке, јесте одређивање радних група, односно подгрупа у оквиру трилатералне контакт групе, јер је ту договорено да се направе четири подгрупе. Прва би била безбедносна, друга за политичка питања, трећа за економију и четврта за хуманитарно деловање.

Има примера кршења примирја, постоји проблем у верификацији тешког наоружања, зато што су те процедуре прилично уопштене, потребно је сада то оперативно спровести у пракси. Понекад стране не желе да поштују све те процедуре или тврде да није тако договорено. Улога ОЕБС-а је да посредује између свих, да се пронађе неко најбоље решење. Тај посао није лак, али морам да кажем да је Србија као председавајућа успела да се донесе једногласна одлука о продужењу посматрачке мисије у Украјини на годину дана. Она је до сада била на шест месеци. Такође, да се повећа број посматрача са пет

стотина, са могућношћу да буде до хиљаду. И да се обезбеде техничка средства, за надгледање ситуације, укључујући и финансијска. Финансирање те мисије.

Ко то финансира?

Мисија се финансира на два начина. Један део из буџета ОЕБС-а, а други део из такозваних ванбуџетских средстава, односно, из донација. И сада се ми обраћамо свим земљама тражећи средства за финансирање те мисије. Наша предност је што су раније сви били ушанчени у рововима и није било могућности за неко лакше посредовање, управо због недостатка међусобног поверења.

Ми смо до сада имали ситуацију у којој се говорило да Русија неће продужетак мисије, ја позовем Лаврова, он каже да се Русија с тим слаже. Тако смо превазишли ту врсту проблема. И дан-данас имамо питање да ли се Русија заиста не слаже да ти шефови радних група буду стални него да се ротирају, а Лавров ми није уопште споменуо тај проблем. Многи од тих проблема су, у ствари, представљали недостатак канала, добрих канала за комуникацију.

Зато велику захвалност дугујемо Немачкој и Француској што су покренуле ову иницијативу, али та иницијатива је и део искреног опредељења и председника Порошенка и Путина да се иде ка мирном решавању проблема. Чак, и прихватајући да се у Минску заказују ти састанци, који до тада није био баш омиљена дестинација људи из Европске уније.

Колико та искрена жеља кореспондира са сталним мобилизацијама у Украјини? Украјина потпише споразум и онда покрене мобилизацију...

Ја мислим да то треба гледати пре као неки одраз унутрашњих прилика, него да неко у овом тренутку сме да се игра са међународним договором који је постигнут.

Мислим да је сувише велики улог који је дат потписима четири лидера, Украјине, Русије, Немачке и Француске уз подршку и Савета безбедности УН, ОЕБС-а, да би неко сада могао једноставно да каже да нећемо више поштовати то што је потписано. Зато је, уз веће или уз мање тешкоће, генерална оцена да се ствари у Украјини померају на боље.

Четири лидера су потписала, али пети шаље оружје Украјини. Шта то значи? Ако ми заиста хоћемо да идемо ка миру, зашто се стално договарамо о рату?

Ја сам разговарао са државним секретаром Керијем. Он ми је рекао да Америка не жели конфликт, зато што жели деескалацију. Са друге стране, Европска унија, као и земље Европе су јасно указале да рат није излаз и да не треба наоружавати Украјину, тако да ја мислим, да је то само једна од могућности уколико би дошло до даљег заоштравања ситуације, али мислим да су и САД дале подршку Минском договору. Мински договор је, у ствари кључан за развој политичког процеса и мислим да сви заједно морамо да учинимо максимум напора да се он спроводи.

Мени се чини, с обзиром на огромну сатанизацију Русије у светским медијима, да ту

није само Украјина у питању.

Знате шта, мислим да све те договоре склапају највећи светски играчи. Према томе, не сумњам да ће тај договор бити спроведен.

Да се вратимо нашим темама. У вези са Косовом сте једном рекли да је много тога договорено и много тога урађено, али кад год се нешто одлучи, појави се „синдром дрона“, и као да ништа није рађено. Притом, то потврђује Европска унија. Могерини дође и каже да се води дијалог „две самосталне државе“. Докле смо стигли у разговорима? У једном тренутку је премијер рекао да смо изгубили најмање што можемо, а добили највише што можемо. Шта смо, заправо, добили, а шта изгубили у тим седмогодошњим преговорима?

Седмогодошњи, да. Али нису они само седмогодишњи. То су преговори који су вођени дуги низ година и у време Коштуничине владе, и у време Рамбујеа и тако даље. Проблем је што је Србија сваким даном и сваком годином која пролази била у све горој ситуацији, зато што је фактичко стање на Косову било такво да је оно омогућило, уз подршку неких западних земаља, да дође до верификације те једнострано проглашене независности. У том смислу се Србија налази пред веома тешким искушењима. Односно, пред потребом да у овом спољно-политичком лавиринту у коме се налази, везаном за Косово, тражи најбржи и најкраћи излаз са што мање штете. У том смислу је Србија била практично у дилеми како да се понаша и шта ће у ствари да тражи, у условима када се не жели разговор између Београда и Приштине. Него чак и то посредовање Европске уније које је и уведено на захтев Београда. Да у томе будемо отворени и искрени...

Да, то је урадила тадашња влада и председник државе...

Да, а Кетрин Ештон је у старту рекла да су ти разговори статусно неутрални. Али имате проблем што на сваком таквом састанку Приштина покушава да протури што више независности, да тако кажем. Па смо онда имали проблеме како ћемо на изборе кад тамо на гласачки листић ставе грб Косова. Онда ја размишљам, да ли на нашим гласачим листама у Србији постоји уопште грб Србије. Мислим да не. Али неке коме то фали, да буде легално признат као независан, би ставио и на налепницу за минералну воду. И то су били проблеми са којима смо се суочавали. У тим условима, када је било јасно да нема напретка у европским интеграцијам уколико не дође до напретка у дијалогу, с друге стране, свесни да је већина земаља ЕУ признала независност Косова, али да то није урадила цела Европска унија, и да су ти разговори ипак и даље статусно неутрални, ми смо пошли од тога да је најважније да се обезбеди што бољи статус и позиција српског народа који живи на Косову. И цела интенција Бриселског споразума јесте у ствари била, и суштина је била Заједница српских општина. Због тога је то све и урађено. Међутим, дошли смо у ситуацију да и даље, све до сада, нисмо успели да дефинишемо Статут ЗСО, зато што Приштина мисли да то треба да буде са што мање овлашћења, па стално блокира усвајање Статута. Тако да имплементација Бриселског споразума, заправо, одговара Србији и Србија није та која кочи имплементацију Бриселског споразума, већ Приштина. Морамо да наставимо нашу борбу да се о односима између Београда и Приштине разговара на међународно признат начин, онако како се разговара

у таквим спорним ситуацијама. Једнострани акти не могу да постану легални, али, велико је питање колико у неким међународним организацијама можемо да успемо у томе. Тамо где се одлучује већином гласова не можемо, јер су те организације примиле Косово у своје чланство. У УН имамо подршку Русије и Кине пре свега, али и великог броја других великих земаља које схватају да је ту проблем у легалности једностраног акта Приштине.

Али главне одлуке доноси ЕУ, у овом тренутку.

Европска унија не може да донесе одлуку о независности Косова све док постоје земље које не признају Косово. С друге стране, Европска унија не може да замени Уједињене нације. Али ми водимо дијалог у Европској унији о свим питањима која су статусно неутрална и која треба да значе нормализацију односа, али без признања Косова од стране Србије. Ми свој став нисмо променили и нећемо га променити.

Не можемо свој територијални интегритет бранити мање од украјинског, али ЕУ може да нас не прими док се не договоримо са Косовом.

Федерика Могерини се извинила због те изјаве. Наводно је хтела да каже да је реч о странама, а не о државама. Наш премијер води сада разговоре са новим премијером у Приштини, надам се да ћемо моћи сви заједно да учинимо неке кораке даље. Али не у правцу независности, него о нормализацији односа. Србија је конструктиван фактор. И баш зато мислим да је то важно. Србија више није земља на дневном реду међународних форума. Али исто тако не можемо да дозволимо да Србија мање брани свој територијални интегритет, од територијалног интегритета Украјине.

Председник Николић је рекао да би Србија, кад би признала Косово, за месец дана била у ЕУ. Шта ви мислите о томе. Да ли би била?

Не би. Зато што ће увек постојати неки нови услови.

А зашто, ако чинимо све што се од нас тражи?

Па знате, кад је био испоручен Младић, после месец дана се појавило питање Косова. До тада то није било на дневном реду. Али, ми апсолутно не желимо више да прихватамо ту политику покретних циљева, то стално постављање нових услова... И ми не желимо уопште да разговарамо више о тој теми. Ми смо јасно рекли, и нама је јасно речено, да нема никаквог услова. Можда би неко то желео, билатерално те земље су већ признале Косово, али Србија нема никакву намеру да мења своју позицију кад је реч о независности Косова. Ми сматрамо да смо спремни за дијалог, али нисмо спремни за наметање било каквих услова-нити улатиматума.

Србија се припрема за улазак у ЕУ, па се поставља питање како ЕУ гледа на чињеницу да нам долази у госте Ципрас? Његова најављена посета Русији изазвала је буру негодовања у Европи. Да ли и нама неко говори да не треба да примамо Ципраса који је на неки начин, чини ми се, као слика Доријана Греја, показује како стварно изгледа Европска унија у очима света?

Не, мислим да нама нико не даје никакве налоге, нити има било какве примедбе кад је реч о спољно-политичким активностима. Ми смо земља која је кандидат за чланство у Европској унији. Знате, кад Ципрас може да разговара са Ангелом Меркел, онда зашто не би разговарао са нашим људима овде, са Вучићем или са председником Николићем?

Плаши их, иако крајње хипотетичка, могућност осовине: Грчка, Србија, Мађарска — антиевропска коалиција.

Не можемо бити антиевропска коалиција, ми желимо да уђемо у Европску унију.

А они су већ тамо...

Имао сам ја случајеве, када сам био премијер и разговарао у иностранству са неким колегама, они су говорили: „Шта ћете у ЕУ, они су експлоататори...” увек сам говорио: „Чекајте да ми прво уђемо, па ћемо да видимо. Ако не ваља, ми ћемо лако да изађемо.”

Па не може лако. Видите да не може лако.

Може лако, могу увек да донесу одлуку. Али неће. Проблем је у томе што је пре уласка Мађарске у ЕУ, или Чешке, Бугарске, Румуније, Србија, односно Југославија за њих била Запад. И онда смо ми овде ратовали, па данас имамо свега 65 одсто од бруто друштвеног производа из '89 године. А они су повећали свој бруто друштвени производ за три, четири пута. И то је нешто што је чињеница.

Нема праведности у међународним односима.

Питате се да ли постоји праведност у међународним односима. Ја сам давно престао да верујем у то. Не постоји потпуна праведност. Постоје двоструки стандарди. Оно што важи за велике силе не важи, нажалост, за нашу земљу и у том смислу Србија... неко је рекао да, чак и кад слонове воде љубав, трава настрада. А камоли кад воде рат.

Да не бисмо били као они медији који не примећују ОДКБ, а виде НАТО, питам Вас шта је нама ОДКБ, а шта нам је НАТО? Да ли ОДКБ видите као евентуалну противтежу Северноатлантској алијанси? НАТО је војни савез, ОДКБ није, али има и војну компоненту. Где смо ми ту?

Па ми смо неутрални, али желимо добре односе и са једнима и са другима. Ми желимо коректне односе и са Шангајским савезом. Србија не жели да буде део ниједне војно-политичке организације. Сада када обележавамо 40 година од усвајања Хелсиншког завршног акта, читао сам материјале које су припремали Титу за његов наступ када је учествовао на тој конференцији у Хелсинкију. Најчешћа реч која је тада изговорена, и која би и данас могла да се изговара потпуно оправдано, реч је детант-односно, попуштање. Потребно нам је попуштање. Тог попуштања мора бити да не бисмо дошли до свеопштег рата. И мислим да зато ОЕБС није изгубио важност.

Сад сте ме подсетили на Јеремића, који је донедавно седео у тој фотељи и такође читао стара документа. Да ли ћете га подржати у његовој жељи, ако се буде кандидовао за генералног секретара УН?

То треба да буде одлука Владе. У консултацијама са председником Владе, са председником Републике, донећемо одлуку да ли ће Србија уопште имати кандидата и ко ће то бити.

Било би штета да нема, ако постоји макар мала могућност да постане генерални секретар.

Постоји већ велики број кандидата. Као што знате, у тој нашој источно-европској групи, никад баш није постојало велико јединство, тако да већ сада неки други крајеви наше планете агитују да добију место генералног секретара, али то је тема о којој ћемо разговарати у наредним недељама и месецима и то питање ће бити решено.

И последње, како кажу горуће питање. Април и реконструкција Владе. Како видите реконструкцију Владе? Где видите себе у новој влади?

Па, то није питање за мене. То није спољно-политичко питање. То је питање за председника Владе. Сви знају мој став, ја нисам присталица честих промена и честих избора и то зна и премијер. Он се често шали са мном на тај рачун. Мислим да је Србији потребна политичка стабилност. Али са друге стране, исто тако премијер има право и зависно од потребе, може искористити ту могућност да дода импулс за квалитетнији рад Владе. На који начин и када ће то бити обављено, остаје на њему да одлучи, јер он је окупио целу ову коалицију. Ми смо добро сарађивали и добро сарађујемо. На спољно-политичком аспекту мислим да нисмо имали никаквих размимоилажења и никаквих проблема, али је најважније од тога да ли верујемо у заједнички циљ око кога смо се окупили. А то је да Србија буде боља и да наш народ живи онако како заслужује-вероваћу у тај циљ без обзира да ли ћу бити у Влади или не.

{youtube}9cEPw9_TukA{/youtube}